

Ezen lapok hétfőt kivéve naponta jelennek meg. Előfizetési ár félre Pozsonyban és Pesten helyben boríték nélkül 7 ft, postán borítékban hetenként kétszer küldve 8 ft 24 kr., hatszor küldve 9 ft 12 kr. p. p. A hirdetések minden négyszer hasábozott apróbetűs sorért vagy ennek helyéért 5 p. kr., a kétfős sorért pedig 10 p. kr. fizetnek.

Szerda

762.

Február 16. 1848.

Előfizethetnél Pozsonyban a kiadó-hivatalban, ventur-utcai Zierer-házban 114. szám alatt földszint, és Pesten hatvani-utcai Horváth-házban 583. szám alatt földszint és minden kir. postahivatalnál. — Az ausztriai birodalomba és külföldre menendő példányok csak a bécsi császári királyi postahivatalnál rendelhetők meg.

BUDAPESTI HIRADÓ.

TARTALOM. Magyarország és Erdély. Nemesítés. Kinevezések. Előfizetések. Az európai gabonacrisis és az eszmék általa előidézt új fordulata IX. Országgyűlés. LIV. ker. ülés febr. 15-én. (Tárgy: kir. városok rendezése.) Választerete a mígnő főrknek a k. kir. előadások 6dik pontja, — az urbéri örök-váltság tárgyában. Megyék: Közgyűlés Liptóban. Veszprémben. Budapesti hírharang. József-emlék-egyesület. Érsekújvári takarékpénztár. A magyar nemzeti museum tárgyában. A pesti szerb újság egy levele Oguliból. Külföld. Nagybritannia. Olaszország. Németország. Egyveleg. Hivatalos és magánhirdetések.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

Ö. es. kir. ap. Felsője Wolfstein Józsefet a pesti kir. egyetemnél Mathematica és Geometria tanítóját magyar nemességgel díszíteni legkegy. méltóztatott.
Simonichich Pál debreczeni sóhivatali ellenőr pesti felügyelőségi segédgé neveztetett ki: a pesti só-ellenőri állomásra pedig G eisler György bajai sóbeszedő érdemesítettet.
Ö. es. kir. ap. Felsője Pest sz. kir. Terézvárosában egy új rendes főorvosi állomásnak rendszerítését legkegyelmesebben megengedni méltóztatott. — Pestváros nemes tanácsa ezen új rendszerített rendes főorvosi állomásra Siklósy Károly orvos-sebész doctort, szemész-szülész mestert választotta meg.

Az európai gabonacrisis, és az általa előidézt eszmék új fordulata IX. Mondtuk volt első cikkünkben *) , hogy a védrendszer jogi tekintetben épen menthetetlen, mi az eddig előhozottakból ugyan már elég világosan kiderül, de mit külön tekintetből még pozitív részletekkel is akarunk bebizonyítani.

Bizonyos, hogy a védrendszer minden fogyasztási cikket általában megdrágít; mit már a „Pesti Hírlap” is vitat, és egyszerre oly hévvel, hogy azt is állítja: mikép ezen soha senki sem kételkedett; bizonyos az is, hogy a nép nagyobb része csak annyi vagyonnal bír, mennyiből szükségét csak úgy fedezheti, ha minden fogyasztási cikk olcsó; bizonyos végre az is, hogy a csekély számú gyárnökök (mert ezeknek minden viszonyok közt roszul fizetett munkáit megint a nép vagyonátalan osztályába, kik csak fogyasztók, sorozandók) közönségesen vagyonos emberek, — bizonyos tehát az is, hogy a védrendszer által sulyosan megadóztatott, és a védelem fonálán korlátolt productio következtében még nélkülözésre is kárhoztatott nép temérdekül nagyobb része szegény fillereiből hizlaltatnak a gazdag gyárosok — mi a jog minden fogalmaival kiáltólag ellenkezik, mert a status, mellynek mai reformjai mind oda irányozták, hogy a régi időkben ránk száradt jogi egyenetlenségek kisimítsanak, nem lehet ugyan akkor felhatalmazva újabb megint a kisebbségre, sőt egy osztályra csak, oly kedvezéseket ruházni, mellyek az aránytalanul nagy többségre, vagyis az egész társadalomra azon legérzékenyebb károkat halmozják, mellyeket eddigi ezikkeinkben elősoroltunk.

Ha most a védvámisták, mint már föntebb megemlítettük, a legújabb drágaság szomorú következményei által inditva engedélyeznek, és az életszerek és első anyagoknak vámentessége szükségét látják és magok is kívánják: még ezáltal a védrendszer igazságtalanságán nem segítenek, hanem azt még sulyosbitják és ezen felül még a legboszantóbb logikai következtetésbe is esnek, mellyet a 983ik sz. „Pesti Hírlap” siletlen nyereségeivel logikai helyességre hiába törekszik emelni. Ha ugy vannak meggyőződve, hogy a védrendszer a productio serkentésére és kellő jutalmazására üdvös és szükséges, és az első productiót, a mezőgazdaságot, azon védelemből mégis kizárják és magára hagyják, ugyanakkor, midőn az ipart minden legnagyobb áldozatokkal is ápolják: akkor a status legnépeseb és leghasznosabb földművelő osztályának érdekei iránt a legbotránysob közönyösséget árujják el, sőt mivel ezen osztály a status terhei legnehezebb részét viselvén, következképp a status védelmét a legalaposabb joggal is igényelhetvén, ezen legigazságosabb jog, önkényes és zsarnok legázolásával még új terhet is rakogatnak a máris, mint azon oldalon annyiszor mondani szokták, túlterhelt vállakra, t. i. a gyárnökök javára a védrendszer által szabott adót — ezáltal az igazságtalanság legsújtóbb nemét követik el, mert nemcsak a producensek igazságos jogát hasonló kedvezésekre sértik, hanem ezen kedvezéseknél egy más kevesebb joggal bíró osztályra tulságos halmozásával minden fogyasztót még érzékenyen megis károsítanak!

Ha pedig, mint gyaníthatni, a szabad kereskedelem elvének akaratjok ellen is hódolván, már ugy vannak meggyőződve a védvámisták is, hogy az életszerek és a nyers anyagok szabad bevitel ezek productiojának nem árt: akkor esupa akaratosság, konokság, gyermekies, önkényes következképlenség ellenkezt állítani az ipar productiojára nézve; és ha ily önkényes akaratosságra országos intézkedések alapíthatnának, mint a millyen általános megadóztatása a fogyasztóknak, az iparosok javára: ezek a legnagyobb igazságtalanság világos bélyegét viselnék magokon.

De igazságtalan a védrendszer magára az iparra nézve is, mert valamint a társadalomban egyik osztálynak a másik fölött jogtalanul kedvez, ugy szinte magának az iparnak

különféle alosztályai közt is egyiket a másik rovására védi ugy, hogy míg az egyik p. o. a fonó, gyarapul — a másiknak — a takácsnak — menthetlenül vesznie kell, melly utóbbi szomorú csapás mindig a számos szegény osztályt éri, míg a védelem előnye mind a gazdag töképezés gyárnökök által zsebeltetnek be. És mégis a munka védelmére (?) követelik a védrendszer alkalmaztatását!

A védelem legfáradhatlanabb és legtelhetlenebb követelői a fonók és gyapotgyárnökök, és jöllehet az eddig fenálló érdekek tulságosan védő vámtarifája mellett is elszegényültek azon egész vidékek, hol a kézitónas idején, melly védelemről mit sem tudott, ezer meg ezer takácsok kényelmesen élhettek: öknök a fonók, még ezzel szem érik be, hanem világos számokkal mutatják ki, hogy ezen védelem még elégtelen, és hogy az ipar tönkre ne jöjjön, azt főlebb kell rugtatni.

És ezen tarifa főlebb rugtatását mivel motíválják? (ez ám a dolog furcsa oldala!) semmi mással — mint magának a védrendszernek rosz következkésivel, mert azt mondják: Schweizban szabadkereskedése mellett olcsóbb a napszám, olcsóbb a töke, olcsóbb az olaj, szappan, festék 'sat., melly ezikke a gyapotiparra nézve első anyagnak tekintendők, de a védrendszer által, melly az elkövetett igazságtalanságot érzéven e tekintetben pedig helyesen) az által akarja kiegyenlíteni, hogy kedvezéseit mindenre kiterjeszti, oly drágák: hogy a kész gyapotkelle is általok természetesen ugy megdrágítatik, a kiket a schweizival vagy a némettel, hol szabadabb a kereskedelem, vagy a védrendszer némileg lágyabban kezelik, nem concurrálhat.

Az ipar maga tehát ezen nem concurrálhatását mi nek köszöni? a védrendszer igazságtalanságának! mert ha ez által nálunk az olajok 18—23% -ig, a szappan 26% -ig, a timsó 18% -tel, a savak és sók 25—100% -ig megdrágítatnak, és még e felett a festők és nyomók a nyers honi gyapotszöveteket is 40% -tel drágábban fizetik, mint a külföldit: az ipar egyenlően nem fejlődhetik ki a külföldivel! hol ezen terhek ismeretlenek. A rosznak orvoslására tehát csak két mód van: vagy még magasabba kell szabni a máris tulságos védvámot a gyapotiparra nézve, vagy pedig a főlebb érintett vámok oly ezikkekre, mellyek mint első anyagok tekintetnek, megszüntetendők: már pedig egyik olyan igazságtalan és képtelen, mint a másik, mert a gyapotgyártmányok vámtarifái nemcsak a legnagyobb fokra csigáztattak már, hanem a külföldi gyapotkelmék már feleslegesen is tiltó vámok által kizáratvák, tehát már jobban semmiesetre nem védelethetnének, még akkor sem, ha praecindálnánk is azon a védvámisták már jóval leebb hangolt követelésétől, melly most csak mérésékel t vámokról szól (per se botorul, mert ezen mértékeltségnek határa nincsen se időben se számokban); de a fentebbi ezikke váma sem szüntethetik meg a legnagyobb önkény és igazságtalanság nélkül; mert ha a gyapotgyárak védelmet igényelhetnek, igényelhetik azt szintegy a vegyész gyárak is, mellyekre nézve a fentemlített ezikke nem első a nyers anyagok már, hanem kész gyártmányok, és ha a fonógyárak védeleket, hogy drágán adhasák el a szövöknek, nyomóknak és festőknek gyártmányait akkor, ezeket is védeni kell ugy, hogy kelméiket oly drágán adhasák el, mikép nemcsak a fonók, hanem ök is meggazdagodhasanak, mit ha el nem érhetnek, és ha a takácsok éhen halnak, a rendszernek zsarnok-önkény igazságtalansága világlik ki. Ha pedig elérik, akkor borzasztóan kiderül — mennyi teher és milly igazsággal halmozatik ekképen a szegény fogyasztóra, ki in fine finali mind ezt megfizeti, és kinek az ilyen ipar álpóltasából mégis csak rosz, szintelen és méregdrágaságánál fogva kevés foszlánya van — mit egyáltalában nem tagadhatnak a védvámisták, mert ha a kelme jó, szine tartós és ára oly jutányos lenne, hogy mindenki szükségéhez képest elegendően láthatná el magát — akkor a védelemre többé, mint magok a védvámisták mondják, szükség nem volna.

Alljon elő most a jogtudós, ki elég merész állítani, hogy a statusnak van joga lakosai millióit arra kárhoztatni, hogy drága pénzért csak rosz, szintelen és kevés foszlányokkal láthassa el magát azért, hogy néhány gyárnök kényelemmel meggazdagodhasék és az ipar mindamellett századokon át ne fejlődhesék; mert ha fejlődhetnek a védrendszer tunya elkényesedése mellett, két száz esztendő óta ugyancsak fejlődött volna, pedig hogy nem fejlődött sehoh, világos, mert különben most már felhagynának a védelemmel, mint felhagynak Angliában, hol azonban nem a védrendszer fejlesztette az ipart, mint százszor meg van mutatva. A melly intézkedés pedig kétszáz esztendő alatt nem termi meg gyümölcsét, mellyért öt generatio sajnosan és igazságtalanul sa nyargattatott: annak gyümölcsére még tovább várni, vagy plane azon intézkedéssel mostan kezdeni — megfoghatlan esztelenség!

Még egy tekintet van, melly a védrendszerrel összekötött igazságtalanságot szomorúan jellemzi — ez a csempészet. A statusnak köteleessége lakosait a törvény tisz-

teletére szoktatni, a véd- és tiltórendszer pedig egyenesen a törvény megvetésére vezet, egész határokat demoralizál, és arra bírja a becsületes kereskedőket és vevőket is, hogy oly profligált emberekkel nyilvánosan szerződjenek, kik a törvény megszegéséből élnek. Ez hangosan hirdeti, hogy a közvélemény az ilyen törvény igazságtalan alapját ismeri, azért is annak megszegését bűnnek nem hiszi. Ezen veszélyes vélemény pedig mind addig ki nem fog irtathatni, míg a védrendszer el nem enyészendik.

Országgyűlés.

LIV. kerületi ülés febr. 15-én. (Elnökök: Papszász L. és Hunkár A. Bihar és Veszprém követei; jegyző: Házmann F.; tárgy: k. városi rendezés.)

A tegnapi tanácskozás folytatattván, a városi hatóság körét magánjogi tekintetben meghatározó 21ik §. d. pontja az a. pontba olvasztatott, minek folytán az a. pont eképen áll: „a város határához tartozó ingatlan birtokok és azokra betáblázott követelek felett“ (a városi hatóság ítéll.)

A 22. 23. és 24ik §§kat mint feleslegeseket Babarcezy A. (Csongrád) kihagyatni kívánta, mintán már az 1. §ban mondatik, hogy a város, közdolgaik a köztörvény szerint igazgatja, már pedig az ítéletek végrehajtása, annak meghatározása, melly törvényhatóság bíraskodjék, midőn városi érték más törvényhatósági értékkel áll kapcsolatban, nem különben a váltói, csődületi, vásári és mezeli rendőrségi ügyek tekintetében a köztörvény rendelkezik. Az indítvány csak a 24ik §ra, melly a váltói 'sat. ügyekről rendelkezik, fogadtatott el.

A 25ik §ra, melly szerint a kiváltságos udvar-telek, kiváltságaikra vonatkozó kérdéseket illetőleg, a városi törvényhatóság alatt nem állanak, Pázmándy D. (Komárom) azon pereket is kivétetni akarta, mellyek az ily udvartelki birtokot illetik. Babarcezy A. (Csongrád) és Sebestyén G. (Veszprém) a komáromi indítványt pártolják, de nem egysermünd Paczoly J. (Hont.) Ugy lévén meggyőződve, hogy a személy sokkal becsesebb mint a telek, az pedig már a városi hatóságnak alávetett. Kossuth L. (Pest) a komáromi indítványt szerkezetbe foglalja, mellynek folytán a §. ezen szavai közé: „kiváltságokra vonatkozó“ — jöne ez: „s birtokjogi viszonyaikra.“ Balogh K. (Győr) a §t így kívánja módosítani: „a kiváltságos udvartelkek magánjogi tekintetben a városi törvényhatóság alatt nem állanak.“ A t. rrok e kérdésen szavazás által akartak keresztül esni, miert a pesti 's győri szerkezetek kérdésül tüzetvén ki, a többség a pestit fogadta el. A győri mellett szavaztak: Pozsony, Nyitra, Soprony, Bars, Hont, Győr, Veszprém, Baranya, Mosony, Tolna, Árva, Bács, Pozsega, Verőce, Szerem, Sáros, Ung, Szepes, Heves, Csongrád, Temes, Torontál, Krassó és Horvátország, Zemplén még nem volt jelen.

A 26. és 27ik §ok az adóról szólnak. E tekintetben Bónis S. (Szabolcs) indítványa nyújtott tárgyat vitatkozásra, melly szerint a köztelhervelés alá az ingó vagyont is kívánta sorozni. Temesváry J. (Csongrád) a nemest személyes terhek alá vetni nem akarván, az indítványt nem pártolá. Ellene szölkottak még Babarcezy A. (Csongrád), Gabriel J. (Abauj) Mariássy Ág. (Sáros), Pukovics Ág. (Bács), 's a kérdést szavazásra bocsátani kívánták. A szabolcsi indítvány szavazásra kitüzetvén, 11 megyén kívül (t. i. Abauj, Sáros, Szepes, Csongrád, Torontál, Krassó, Soprony, Liptó, Hont, Esztergom, Bács) a többség mellette nyilatkozott.

Következett a 28ik §., melly szerint egyházak, közintézetek, hadi építmények, katonai laktanyák, várkönyvek (rayon) és megyeházak, csak oly esetben vonathatnak adózás alá, ha azon telkektől, mellyeket elfoglalnak, a már eddigelő is adó fizettetett. Komlóssy L. (Debreczen) a „közintézet“ szót tág értelműnek találja, 's helyébe köziskolákat és kórházakat kíván tétetni, a „megye házak“ szót pedig a megyék „szekesházai“val felcseréltetni, 's egyuttal kitétni kívánja, hogy a §ban megnevezett épületek csak addig maradjanak adómentesek, míg rendeltetésüket megtartják. Daróczy Zs. (pesti kápt.) a paplakokat is kívánja adózás alól kivonni. Kossuth L. ellenkező értelemben van, mert a paplakok a város házai, mellyektől tehát a város fizessen. — Erre a kápt. köv. ur azt válaszolja, hogy a protestans pap háza nem a városé. Maurovics R. (Esztergom v.) Debreczen követét pártolja. Schneé L. (Heves) a „paplak“ kifejezés helyett, lelkész lakot ajánlja, mert az alatt a püspökök lakásai is értehetnének. Somsich P. (Baranya) ezen §t helyett a kormányi munkálatnak ide vonatkozó 35ik §t kívánja elfogadtatni. Hasonlóképp Lukács Ig. (Temes) is. A korm. javaslat elfogadására hajlam nem mutatkozván, Somsich P. azon javaslatnak egyes pontjait ajánlja, mellyek a választmányi szerkezetben nem foglaltatnak, például püspöki lakok, zárdák, közkormányzéki, kir. kincstári épületek. A püspöki lakok adó alól kivételét a kápt. követ urak pártolák, a megyeházakról vonván analogiát. A többség ezeket kivenni nem akarta. — A zárdákra nézve különbséget akartak tenni. Szentiványi K. (Gömör) a birtokos szerzeseket adó alól kivonni nem akarta. Kossuth L. azon szerzesetek zárdáit, a kik irgalommal vagy oktatással foglalkoznak, kivétetni, de a pusztá comtemplativusokat adóval megrovatni tanácslá. Liptay A. (esztergomi kápt.) felvilágosításul előterjeszté, hogy édes hazánkban merő comtemplatív barátok nem léteznek, mert mindnyájan vagy tanítással, vagy betegek ápolásával, vagy

*) Lásd a B. P. H. 664d. számát.

isteni tisztelet kiszolgáltatásával foglalkoznak. A többség a lelkész-lakok és zárdák kivételét elfogadta, nem különben a közközlakokat, köz-kormány- és itélőszéki épületeket adó alól kivonta, a „megyeházák” helyett, „megyék székes házaikat” tevén.

A 29ik §, miszerint a kiváltságos udvartelkek a törvény további rendelkezése csupán a városi háziadót viselnek, némi kis vitát idézett elő. Babarcey A. (Csongrád) a §t feleslegesnek és kihagyandónak vélte, mert ez a háziadó elvének keresztülvételét függ. Kossuth L. kezét fog Cs. követével. Pázmány D. (Komárom) a §t nem szeretné kihagyni, mert aztán királyi és háziadóból is könnyen meg fogják rovatni az udvartelkek. Kossuth L. előbbi véleményétől ellát, mert észbe jutott, hogy a városokban járda, kiváltság, és örökre is kell fizetni, mik a háziadóból fedeztetvén, illő hogy ehhez az udvartelkek is járuljanak. Kende Zs. (Szatmár) elhatározatát kívánja, hogy az udvartelkek polgári vagy nemesi birtok-e? Ha polgári, úgy minden terheket viseljen; ellenben ha nemesi, ettől akkor is, ha a háziadó elfogadatik, nem a városi, de megyei háziadóba kellend fizetni. Jancsár D. (Komárom v.) nem szeretné az udvartelkeket a háziadó alól kivonni, mi ha megtörténik, ő azokat rendőri és büntető tekintetben is kivételt kívánja, mert e hatóságnak gyakorlása telhrel van összekötve. A választmányi szerkezetet méltányosnak találja. Tóth L. (Breznobánya) azon esetre is igazságosnak látja, hogy az udvartelkek a háziadót viseljék, ha különben a háziadó elve nem megy keresztül. Ugy vélekedik, hogy ha a megyei követeket az utasítások nyúga nem terhelné, egy sem volna közölök, ki ne akarná, hogy az udvartelkek fizessenek azon batorságért, melyet a város biztosít; azon kiváltságért, mely őket a gödörbe eséstől megója; azon járdákért, melyek őket a bokáig érő sártól megkímélik. „stb. Ennek ki nem vitelét morális lehetetlenségnek tartja, mit csak abból magyaráz, hogy az utasításokat azon éretlen tömeg adja, mely magát még az adómentesség álmaiban ringatja. Babarcey A. (Csongrád) elmondhatja Pest követéről, mit multkor Zemlén egyik követe Baranya követéről mondott, hogy csak 2 perczig volt vele egy véleményben. Törvényes igazság szempontjából kívánja, hogy míg a nemesi birtok ment az adótól, addig a kiváltságos udvartelkek háziadóval meg ne rovatassanak. Ha a t. rr. mindenfelét kevernek ezen városi munkálathoz, az adómentességet, a kiváltságokat megszüntetni akarják, és által a munkálathoz sikerét hátráltatják, a mennyiben ezen működések ellenségeit összpontosítják, hogy a munkálathoz sikerét ellenezzék. Ezen kívül nem mellőzheti Breznobánya követének nyilatkozatát, ki az utasításokat nyúgnak nevezte. Midőn szóla a követéséget önkint elvállalta, hogy küldőinek szellemében működék, ezáltal nyúgot magára nem vállalt; s általában az utasításokról az a fogalma, hogy azok sokszor mentették meg az alkotmányt. Mit pedig Brezno követe az utasítások lealacsonyítására hozott elő, hogy azok az értelmetlen tömeg kifolyásai, erre nézve megmondott már egyszer Brezno követének, hogy bárha a polgári elem is úgy volna lelkesedve a nemesi osztály iránt, mint azon értelmetlen tömeg, mely kiváltságairól önmaga mond le. Bónis S. (Szabolcs) nem kívánja magát az utasításokkal takarni, midőn kívánja, hogy az udvartelkek megadóztatásáról azon törvény rendelkezék, mely a köztelhervelés tárgyában fogalkottatni. Nem hagyja szó nélkül Breznobánya követének kijelentését, miszerint az utasítások az értelmetlen tömeg kifolyásai. Lónyay G. (Zemplén) úgy vélekedik, ha a t. rr. azon szempontból indulnak ki, hogy mi nem e munkálathoz való, az kihagyassék; úgy az adóról, a büntető hatóságról, az ingó javakról stb. sem kellene rendelkezni; de ez nem áll s nem tudja megegyeztetni Szatmár követének legutolsó nyilatkozatát előbbi kijelentéseivel, melyekben az egyenlőség elvét sokszor megközelítette s az ingó vagyont is már adó alá vette. Tomcsányi J. (Békés) semmi kivételt nem akar tenni, s ohajtja hogy az udvartelkek ne csak a házi, de a háziadót is viseljék. Szontagh P. (Libetbánya) a §t meghagyatni kívánja, s ha a háziadó elve egészen nem megy keresztül, legalább az udvartelkeket akarja az alá vetni. Csongrád követének előadására vonatkozólag megjegyzi, hogy noha ő is a megyei életben serdült fel, s jelenleg is megyei tisztviselő, a nemességnek önmegadóztatási vágyában nem lát oly nagy diadóságot, főképp miután ez még testé nem vált. Hogy Cs. követe az utasításokat nyúgnak nem tekinti, elhiszi szóla, és ez Cs. követének jellemzésére szolgál, mert ő mint conservatív, az abusosokat is conserválni akarja; egyébkint az utasításokra kimondja, hogy az alkotmányt gyakrabban tartották fen az egyenlőség. Schneé L. (Heves) a §t megtartja, s nem kívánja e kérdést ad graecas calendae relegalni. Kende Zs. (Szatmár) Zemlén követének vádjá ellen védi magát. Az ingó vagyon soha nem volt kiváltságos, — a pénz, marha, soha nem volt magkülönböztetve. Hogy az udvartelkes ökreitől, szamaraitól fizessen, ezt igazságosnak tartja, de a fekvő birtoknak más a természete. Erre nézve azt mondá, hogy ha polgári, adó alá essék, ha pedig nemesi, ennek sorsa az adóüggyben foglalkozó választmányra bizassék. Balogh K. (Győr) a §t kihagyatni kívánja. Kossuth L. magosabb politikai tekintetektől fogva a §t meghagyatni kívánja, mert ha az udvartelkek az adó alól kivonattak, polgári jogban sem fognak részesülni. Többen szavazást sürgetvén, kérdésül tette ki: maradjon-e a szerkezet, vagy módosítsassék? A szerkezet mellett szavaztak: Nógrád, Zala, Liptó, Zólyom, Fejér, Pest, Zemplén, Gömör, Borsod, Heves, Marmaros, Békés, és Arad. A szerkezetet módosítani kívánták: Pozsony, Nyitra, Soprony, Trencsén, Vas, Komárom, Bars, Somogy, Hont, Győr, Veszprém, Baranya, Esztergom, Mosony, Tolna, Árva, Bács, Turóc, Pozsega, Verőce, Szerém, Abauj, Sáros, Ung, Szatmár, Szabolcs, Szepes, Torna, Ugocsa, Bihar, Csongrád, Csanád, Temes, Torontál, Krassó és Horvátország. Bereg már nem volt jelen. — Ezután az ülés eloszlott.

VÁLASZIZENETE a méltóságos főrendeknek a k. kir. előadások 6dik pontja, — az urbéri örökösöltség tárgyában. — O cs. kir. főhercegsége, s a méltóságos főrendek úgy vannak meggyőződve: hogy a mennyiben az urbéri tartozások és szolgálatok megváltása iránt ez ideig alkotott törvények várt sikert nem eredményeztek, ennek oka, nem a földesuraknak az urbéri örökösöltségtől idegenségében, hanem számos egyéb akadályokban keresendő, melyek közé, több másokon kívül, a pénz szűke — hitel hiánya — a megváltás módjának egyedül pénzfizetésbeni megállapítása, — a nép műveltségének különböző fokozata, — és számos községeknek jelen állapotjokbani megnyugvása mellett, — az urbéri eljárásnak szövevényes volta is tartozik.

Az hiszik ennél fogva a mlgos főrek, hogy a mint nézetök szerint is az urbéri örökösöltség igazságosan csak a földesurak tökéletes kármentesítésével történhetik meg: úgy egy részről e feltételnek foganatos teljesítése mellett, a kényszerítő törvénynek szükségé legtöbb esetben önkint megszűnnék, más részről pedig bármely kényszerítő törvénynek is az eddigi engedélyezéssel bővebb sikere alig remélhető, ha a törvényhozás egyéb akadályoknak elhárítása mellett leginkább azon módoknak előidézéséről nem gondoskodik, melyek a föld népét képessé teendik arra: hogy földesurának teljes kármentesítést adhasson.

Ide járul, hogy az örökösöltség életbeléptetésének számos oly részletei vannak, melyeknek felfejtésétől függ: hogy a földesurak adandó kármentesítés tökéletes legyen; így jelesül a földesurak illető kármentesítés mennyisége az ország vidékeinek, sőt ezek egyes helységeinek is egymástól különböző helybeli viszonyaik mellett, igazságosan csak minden illető egyes megváltási esetre nézve külön állapíthatatik meg.

Midőn tehát a mlgos főrek is ohajtják, hogy az urbéri viszonyokból kibontakozás minden érdekek teljes kielégítésével eszközölthessék: e cél elérésére a törvényhozás figyelmét mégis leginkább a létező akadályoknak elhárítására, s a siker biztosítása végett szükséges segédeszközöknek előállítására vélik irányzandónak, s azon kérdések előleges fejtegetését: vajjon általános kényszerítő törvény elvben elfogadassék-e? sem tanácsosnak, sem célszerűnek nem tartják.

Mert ez elvnek a tárgyalás kezdetével mindjárt illy általánosságban felállításra könnyen oly vágyakat és reményeket ébreszthetne fel, melyeket a törvényhozás későbbben sem lenne képes kielégíteni; s különben is a megfejtenő kérdés leginkább abban özpontosul: vajjon lehet-e a kényszerítő törvényt gyakorlatilag életbe léptetni, s e részben összesen és együtt kell megítélni a kényszerítő törvény lehetőségét a tökéletes kármentesítés lehetőségével, mi csak akkor történhetik meg, ha minden e tárgygyal kapcsolatban levő részletek is kellőleg felderítve lesznek.

Szívesen megegyeznek azért a méltóságos főrendek abban, hogy a kegyelmes királyi előadások 6dik pontjának következtében kimerítő részletes törvényjavaslatok előterjesztése végett országos választmány küldetessék ki; de az e tárgyban vég elhatározásukat magoknak annak idejére fentartván, ezen országos választmány föfeladatául azt tekintik:

Hogy egyéb létező akadályoknak elhárítása mellett, mindenekelőtt azon módok és eszközök előállításáról gondoskodják, melyekkel a földesurak a magokat megváltani kívánók általi teljes kármentesítése lehetővé tétessék. Ezeknek részletes kifejtése után pedig a tökéletes kármentesítés foganatos teljesítésének biztosítása végett figyelmét egy oly részrehajlatlan bíróságnak alakítására is fordítsa, mely a földesurak illető kárpótlásának mennyiségét az előforduló egyes kiváltási esetekben, egyszerű, de szabályos eljárás mellett igazságosan meghatározza.

Es ha ez a fentfoglalt érdekek teljes kielégítésével megtörténendik, — azon állandó ohajtásuk mellett, hogy a szabad egyezkedésnek mindenestére a lehetőségig tág tér engedtesék, hozzájárulnak a méltóságos főrendek ahhoz is, hogy a kiküldendő országos választmány kényszerítő törvényt is tervezzen oly esetekre, melyekben kész és képes lenne a jobbagyköztség, vagy egyes birtokosok ugyanazon községbeli minden jobbagya tökéletes kárpótlást adni földesurának, s e mindemellét őket tartozásaiknak megváltásában gátolni kívánna; figyelmét mindazonáltal azon lehetőségre is kiterjeszse, melyekben a kényszerítő törvénynek a jobbagságra is viszont leendő alkalmazását a dolog természete netalan követelne.

Hogy e nézeteikhez hozzájárulni sziveskedjenek, a t. kk. és rrek 6 cs. kir. főhercegsége s a mlgos főrendek teljes bizalommal felszólítják.

Megyék.

LIPTÓBOL, L.-Sz. - Miklós jan. 30. Liptó rendi decemberi közgyűlésök folytatására folyó hó 24kén összejűlték és csak tegnap oszlottak el. Fájdalom! történetek e közgyűlésen oly dolgok is, melyeknek egész kiterjedésben köztudomásrai hozatalát a kímélet tiltja, azért azokról lehető legrövidebben. Egy lelkész elég zavart beszédeben panaszkodott a tisztviselők részrehajlása és hanyagsága miatt reá háramlott károkról, és az illy tisztviselőket hitszegőknek bélyegezte, miért széksértési perbe fogott, és daczára annak, hogy eddig ismeretlen remedium juridicummal élt, t. i. maga magát védelmezvén, védelmét oly hosszúra terjesztette, hogy határidőt kelle szabni, meddig tartson a gyűlés és ő végezze be védelmét, a széksértési díjban elmarasztaltott. Ezt váltotta fel ugyanazon lelkésznek az elnöklő helyettes alispán általi megsértetése, és ennek a lelkész általi commissiója; mi másnap szönyegre hozatván, a helyettes alispán, miután saját ügye forgott fen, elnöki székét a legöregebb fősz. bírónak átengedte, ki azt elfoglalván, szerencsés volt a dolgot oda vinni, hogy a tárgy szavazás

által nem közérdekűnek nyilvánított, mely határozat már maga telmenti a tudósítót az ügy terjedtebb leírásától. E kellemetlenségek kevés híján két napot rabloltak el; ezeket azonban kivéve, a jelen közgyűléseni tanácskozás mérsékeltbnek tapasztaltatott a decemberinél, a mint azt a következők is tanúsítják. Elnöklő helyettes alispán jelentésére, hogy főlg nádor ő fensége Liptóba az inség ügyében bizost küldeni kegyeskedett, ő fenségének közakarattal köszönő felirás szavaztatott. — A fömltgu magyar kir. udv. kancellaria azon k. rendelvénye, melyben a folyó perek iránt a mostaninál terjedelmesebb tudósítás felküldése parancsolatik, miután ez által a pertárnok munkája nagyobbított, alkalmat adott, megjutalmazásáról is vitakozni. Némelyek azon voltak, hogy az abeli jutalom a nemesi pénztárból fizetessék; de mások az által látták praoccupátatni a házi adó elvállalását, mert a munka ezentul állandó lévén, a jutalomnak is állandónak kellene lenni; és ezek győztek, határozatul kimondatván, miszerint a perlekedők ezen terhet, lajstromozási taksa nevezet alatt magok viseljék. — Országgyűlési követeink jelentéseire kerülvén a sor, Liptó rendi az állandó adó iránti további idegenkedéstől elállván, a köztelhervelés elvét elfogadák és annak alkalmazásáról javaslatnak készítését országos választmányra kívánják bizni, melyet, ha elkészült, követeink küldjenek ide, mikorra a további utasítás-adást a rendek magoknak fentartják. Hogy pedig az így létrehozandó országos pénztárból szegény Liptóra is háromljké haszon, kiküldetett uár e közgyűlésből választmány, mely megfontolván minden körülményinket, készítsen javaslatot arról, mi volna népünkre nézve leghasznosb itt országos költségen építeni, hogy ennek nyomán követeinknek ez iránt kellő utasítás adathassék. — Egyéb országgyűlési tárgyakra nézve, hogy a rendek az egyszer adott utasítást megváltoztatták volna, nem emlékezvén, rendén volna, hogy a magánérdekieket némikép érintsem, azonban most az országgyűlési tudósítások közlése a lapokban annyi helyt igényel, hogy azokat a magán-érdekiekkel terhelni kár volna; pótlékul még csak azt jegyzem meg, hogy vidékünkön a tél egyáltalában száraz és igen hideg, a hó csak déralakban lepi bérceink s földjeinket, minek következménye, hogy a szanutat egészen nélkülözűk; a halálzás nagy, a koldusok száma napról napra nő; a hatóságoknak nagyobb figyelmet kellene fordítani a kolduló gyermekekre, mert ezekből hasznos polgárok nem igen lehetnek, miután csak kenyérlés és lopáshoz szoknak.

VESZPREMBÖL. Január 18án *)). Tegnap főispán ő mlga elnökléte alatt, rendkívüli közgyűlés tartatott. Okot adott arra követ urak hivatalos jelentése, mellyel a nemes megéjt értesítették, mikép a közönő választmány alsó táblai letétele alkalmával az országos ülésben egymásnak contradicáltak; Sebestyén Gábor ur a közönő választmány felterjesztését szorgalmazó nyilatkozataihoz mind végig hű és következetes maradván, a letélel ellen nyilatkozott, Hunkár Antal ur pedig a tárgyalás ezen végső stadiumában először térvén el követársra véleményétől, a pesti indítvány szerint, a letétele szavazott. S ezzel Veszprém megye votuma ezen tárgy eldöntésére nézve, szerencsésen megsemmisült. Mi, kik az ellenzék száz meg ezer tekervényes utait és mesterséges fogásait, mellyekkel végeredményben csak oda jutand el, hogy a megtört közremények szomorú romjai közé ezen diétát is eltemetendi, figyelemmel kísérjük, mi az illynemű improvizált ellenmondásokat is kellő belbecsök szerint tudjuk felfogni, s tudjuk róluk elmondani, hogy az ugynevezett megyei szellem köpenye alól előrántott expediensek szoktak lenni, az ellenzék tervek a minő olyan kivételére. Tehát ezen rendkívüli gyűlés egyik főteendője volt, grandjury alakban a követi vélemény-különbödes esete felett bíraskodni. — Biráknak össze valának a megye minden zugaiból esőditve annyi kaputos és nem kaputos tagjai, hogy biz azokból szám szerint az egész ország jury székeit el lehetne látni. Majd nem ezer számmal sereglett be a köznemesség. — A megyeház teremté, tornáczait, udvarát ellepte a sokaság. Elnöklő szeretve tisztelt főispán ur ő excellja a zsibongó zaj larmájában alig juthatott szóhoz, hogy higgadt kedély és atyafiságos szeretet kölcsönösségére felhívó elnöki figyelmeztetését kijelentesse. A megye főjegyzője pedig az erősebb hangu alispánnak kényszerült átengedni a követi jelentés felolvasásával tudóáldozatot kívánó teljesítését. Maga az alispán székére, majd a tanácskozó zöld asztalra állván, előterjesztette, hogy a multa fátvolyt vessenek a karok és rrk, jövőre pedig felelet terhe alatt kötelezzék követeiket, miszerint egymással eleve értekezzenek s ha megegyezni nem tudnának, senki mástól, mint a megéjtől kérjék utasításukat, indokolt egyéni vélekedéseik feljelentése mellett. Ezen ekép minden discussio nélkül átesvén a rrk, felolvasottat követ urak másik jelentése, mellyben az administratori kérdés érdemében kéri többek közt határozott utasításukat: Veszprém megye az ismeretes szabolesi körlevél folytán nem látott sérelmet az administratorok törvényesszékli elnökletében, — és anyutasításni egyik pontjában, — a főispánok és administratorok hivatalos esküjét, törvény által kívánta elrendeltetni. — Ezen előzmények szerint okosan lehetne s kelle hinni, hogy Veszprém szelleme nem lát a dologban sérelmet. Ugy de egyik követ ur fen Pozsonyban, más alakban méltóztatott a megye szelleméről disponálni, és itt len a

*) Noha már ezen gyűlésről adunk tudósítást, de azért ezt is adjuk, hadd lássa a világ az ellenzék manipulatióit minél többször. — Szerk.

berendelt nyers tömeg sanctionálta követ ur elmagyarázását. A tárgy felett szónokló első alispán aggodalmat kivált csak kifejezetten, és törvényes intézkedést ohajtott, de az ellenzék sérelmet hangoztatott. És lön sérelem a szólásszabadság teljes elnyomásával, a discussionnak helye itt épen nem volt. Bezeredy Mihály tekintélyes tb. ur módosító véleménye előadásában lármával tetleg akadályoztatott. Az első alispán kénytelen volt a tömeg értesítése végett a tanácskozó asztalon végig sétálni: „Rosz vége lesz a dolognak, ha a többség nyomban ki nem mondatik“, kiálta fel a tömegből egy valaki. Két táblabírója a megyének szeméttel hajtatott meg a csaportból. Szólhatásról, vélemény - kifejezés lehetőségéről álmodozni sem lehetett. Így lön aztán a nem sérelemből sérelem. A gyűlés másod napján Bezeredy Mihály táblabíró ur meghatározó beszéddel panaszlá fel a szólásszabadságnak rajta ejtett sérelmét, és törvényes jogai fentartására óvást kívánt a jegyzőkönyvbe foglaltatni. Többen pártolták igazságos követelését, és hatályosan kiemelték az elkövetett zsarnokoskodást, törvénytelen illetlenségeket, és a szólás törvényes jogainak száműzetését. Az óvás ugyan később letétetett, főleg azért, mert a győző fél sem helyeselte a multnapi eljárást, és reményt nyújtott annak jövődorei eltávolításához. Azonban a jog sérelem megtörtént, a megyei élet botránnyainak hosszú lajstroma egygyel növekedett, és Veszprémmegye díszlő méltósága homályt szenvedett. Uram! ti a kormány absolutismusát szeretitek emlegetni, és valahányszor pártérdektek igényli, tömeg-absolutismust használtok; — kicsikart köszönetekről emeltek vádat a kormány ellen, és sérelmeket, végzéseket csikartok ki. Uram! ti a szabadság emberei nem vagytok. Ha apáink erényei, a törvény 's igazság méltányló lelke, és institutióinkat ujlag át nem lengik, dülni kell azoknak 's elpusztulni, mert minmagunkból szükségkép ki kell hűlni az azok iránti tiszteletnek. Mihelyt pedig municipális rendszerünk erényes alapja kebleinkből kihalt, megölte azt nem a sérelmesnek keresztelt adminisztratori rendszer, hanem a pártok zsarnokoskodó rendszere.

BUDAPESTI HIRHARANG. Geibel könyvárusnál megjelent „Megyerendszer hajdan és most“ 4dik kötet, ifj. Palugyay Imrétől, ára három forint. E kötetben törvényhatóságink statistikája, egyszersmind az egész munka be van végezve. Nem közölhetünk itt e könyvről terjedelmes bírálatot, 's gazdag tartalmát sem sorozhatjuk el, mert hasábot kellene vele betölteniünk; — annyit azonban mondhatunk, hogy szerző nemcsak általában az irodalomnak 's összes közönségnek, hanem különösen a törvényhatóságoknak is nagy hasznót tön ezen munkájával, melynek összeállítása oly kitűnő szorgalmat, és oly fáradhatlan munkásságot igényelt, hogy szerző legnagyobb méltánlatra érdemes az olvasó közönség részéről. Ugy hiszik, hogy minden törvényhatósági tisztviselőnek nélkülözhetlen e könyv, elannyira, hogy a hatóságok igen czélszerűen cselekednének, ha tisztviselőik közt hivatalosan is terjesztenék azt. A korábban megjelent három kötetből is kaphatni még példányokat, ismételve ajánljuk tehát közfigyelembe e munkát. — A Kisfaludy-társaság február 6án tartá tizenegyedik közülését a tudóstársaság teremében, szépszámu részvevő közönség jelenlétében. Toldy Ferenc igazgató szívből fakadt és szívhez szóló emlékbeszédet készíte elhunyt Kis János fölött; Vörösmartytól gyönyörű költemény olvastattat, a titoknoki tudósítás pedig ismét meggyőzhető a közönséget, hogy e társaság folyvást oly dícséretes munkásságot fejt ki, minőt csekély pénzerejétől alig lehetne várni, 's nem dícséretet mondunk, hanem csak az igazságnak hódolunk, állítván, hogy e kedvező eredményt igen nagy részben Toldy Ferenc igazgató ernyedetlen buzgalmánának köszönhetni. Elnökké Eötvös József báró, helytartó elnökké pedig Császár Ferenc választattak. Részletes tudósítást a hivatalos jelentés adand. — Jókaytól „Vadon virágai“ cím alatt két kötet beszély jelent meg, 's Petőfy költeményei zsebkönyvben. — A kutyakomédiának Budapesten még sincs vége, 's nem sokára oda jutunk, hogy az összes lakosság két roppant pártra fog szakadni, tudniillik ebbarátkokra és ebirtókra. A legszigorubb rendszabályok sem használódnak, mert minduntalan megtörténik, hogy valamely kutya elfogatik, 's befolyással bíró gazdája addig löt fut, míg végre kivételi engedélyt nyer kutyájának visszavételére; természetesen aztán, hogy a bakó, illy rosz példa által tévutra tér, 's masoknak viszont pénzért adja vissza szívök négy lábú bolyhos és ugató bálványát. Egyenlőséget sürgetnek emberek közt törvény előtt, 's még a kutyák közt sem bírják az egyenlőséget föntartatni! Budán most is csak néha láthatni egy szájkosaras kutyát, a többi szabadon gyakorolja az ugatás és harapás művészetét, 's ha valaki fölszóla e megátalkodott makacosságot ellen, az emberek csak a városi tisztviselő kutyáira mutatnak, melyek szinte szájkosár nélkül barangolnak nemesak utcákon, hanem még kávéházakban is. — Pesten már sörházi táncvizgalmak is adának, miknél csak az dícséretes, hogy nem kénytelen senki a rosz sörből inni. A budapesti sörzagyvalék gyakran érdemlené egy kis figyelmes vizsgálót, 's alkalmasint több betegség fogna megelőztetni. — Egy külvárosban vacsorához ült a család, 's a férj lejté villáját, midőn utána nyult, nejjének ágya alatt egy széles férfit pillanta meg, kit azonnal elfogtak. Eleinte azal menté magát, hogy a hidegmiatt menekült oda, utóbb pedig, hogy a nőnek kedvese; de végre mégis kiszült, hogy nem szívet, hanem pénzt akart rabolni. — A zugligetben farkasok mutatkoztak, eddig ott csak rókákkal leheté találkozni. A farkasok ellen sokan indultak a fővárosi va-

dások közül, de oly sokáig ebédelték a fázzánnál, hogy a vadászat elmaradt. — ○

A JÓZSEF-EMLÉK ÜGYÉBEN. A József-emlék-egyesület választottsága örömmel jelenti a t. cz. közönségnek, hogy miután a szétosztott aláírási ivatek eddigelé visszaérkezett esekélyebb részén már is 25,304 pengő forint 36 krnyi öszlet ajánlatot a részvevők által, 's ebből alólírt napig közel 20,000 pengő forint fizettetett be, melyből 18,000 pengő forint több hónap óta biztos helyen kamatozik, 's miután e szerint a közgyűlésileg elhatározott lovas érez-szobor költségeinek a szobrászi és öntési munkáért esendő része már majdmajd fedezve van, a közgyűlés határozatához képest a czél megközelítésül jogosítva ér-ző magát Schwanthaler Lajos müncheni academiái professort, ki e nagyszerű mű elkészítésül szinte közgyűlésileg választatott, megbízni, hogy az emelendő érezszobor mintázását kezdje meg; sőt e végre már a kellő adatok is legnagyobbbrést megvannak szereve. Ezeknek előre becsátásával nem hagyhatjuk említetlenül azon szíves fázadozásokat, melyekkel nagym. b. Vay Miklós koronaőr, és gróf Almásy Móríc alkintostárnok ő excojok, és mélt. Stoffer József kir. udv. tanácsos ur részint az aláírásokat 's ajánlatokat tetemesen örögbitve, részint a dícsőült főhg Nádor legjobban talált arcképeinek, mellszobrának, 's a szoborminta tökéletes elkészítéséhez kellő adatok megszerzése körül az egyesület ügye iránti kegyes részvevőket tanusítani, 's annak czélját hathatósan elősegíteni méltóztattak, 's melyekért a választottság hálás köszönetet van szerencsénk kijelenteni. Egyébiránt a választottság kötelességének ismervén a t. cz. közönség előtt valamint az eddig visszaérkezett 171 aláírási ivatekról, 's azokra kötelezett ajánlatokról, ugy a begyűlt pénzekről is nyilvánosan számolni, megbízatásunkhoz képest legközelebb szerencsénk leszen a t. cz. ivartók neveit, azzal együtt, vajjon ivateket már beküldötték-e, vagy sem, ugy szinte az aláírók neveit 's lekötöztelt ajánlataikat, annak megemlékezésével, vajjon azokat már befizették-e, vagy sem, hírlapok mellett szétküldözendő nyomtatványokban kimutatni. Addig is engedje meg a t. cz. közönség élvezhetnünk azon különös szerencsét, hogy nmlgu gr. Seilern Crescentia gr. Széchenyi Istvámmé ő excojnak kérésünkre 100 pengő forint ajánlat kíséretében egyesületünk választottságához küldött kegyes választást szórol szóra ide iktatva közölhessük, mint következők: „Tekintetes választmány! Ha azok, kiknek kezébe az örök gondviselés egy hon, egy nemzet jelenét 's jövőjét teszi le, magasztos hivatásukat felfogva, annak híven és lelkesen megfelelnek: életök a haza oltárán oly áldozattá válik, melyet hó méltánlatl érdemül elismerni a honnak, a nemzetnek fő kötelessége. — Illy szent kötelességet teljesít a Pest városában alakult társulat, mely nem elégeve azt, hogy a dícsőült Nádor nevét és fölszázados érdemeit a történetirő a haza évlapjaiba örök betűkkel jegyezze fel, — a nagy férfiu emlékére 's a későbbi kor számára érez-szobrot ohajt emelni. Vegye a társulat szívesen köszönetemet megemlékezéséért, melyel engem is azok közé számitott, kik a dícsőült Főherczeg iránti kegyeletöknek bármí esekély jelét adni buzgókodnak: 's midőn e szent czéla filléremmel adozom, azon büszke önérzetben teszem azt, hogy lakója vagyok a hon szívének, ama városnak, mely e kegyelet állandó jelét az emelendő érezszobrot-felvirágozása emlékeül is birandja.“ A ki is a mult évben küldött aláírási iv visszarekesztése mellett, a társulati czélnak, sikert 's minden jót ohajtvá maradok. Pozsony jan. 20án 1848. Gróf Széchenyi Istvámmé született Seilern grófné.“ S ezzel bezárva jelentésünket, illő tisztelettel kérjük a t. cz. ivartókat: méltóztatnának ivateket az eddigelő gyűjtött aláírásokkal minélelőbb hozzánk beküldeni. Költ Pesten. a József emlékegyesület választottságának 1848ik évi jan. 29. tartott üléséből. Rottenbiller Leopold s. k. egyesületi elnök. K a s k o v i c s Lajos s. k. titoknok.

Érsekujvári takarékpénztár, február 9kén 1848. Érsekujvár kebelében, ő nagyméltóságának gr. Károlyi Lajosnak elnöklele 's vezérlete alatt, ki mint Nyitra megye főispánja mit sem mulaszt el, hogy a kormánylatára bizott megyében minden szépet, jót 's üdvöst létre hozhasson, takarékpénztári intézet alakult. Az egylet ügyei, 300, ötven pengő forintos részvényeken, melyeknek előlegesen csak fele találtatott szükségesnek befizeteni, forognak. Az intézet f. é. január 3án nyitattott meg, 's az alapszabályok értelmében első közgyűlést tegnapelőtt azaz febr. 7én tartá, a közgyűlésen megjelent tagok számából leheté tapasztalni, hogy az intézet iránti részvét nem esekély. Az elnöki jelentésből kitünt, mikint az első hónapban január 3tól 31keig az egyesek betétele 3106 ft 44 kr pengőre ment, ide a betételi 's egyéb díjak nem számitatván. A pénzüszeg, melyről a társulat január 31én rendelkezett, vagyis az általános forgalom: pengőben 10,389 ft 54 kr volt. A teynleges forgalmi állás pedig, vagyis a mi az egylet kezéből a község közé ki származott: 4140 ft 12 kr pengőre ment. Az alelnökség e hivatalos jelentését azon édes reménnyel boesátja közre, hogy a vidéki uraságok, földbirtokosok, 's földművelők, leginkább pedig Nyitra megye lelkes fiaí és leányai, ezen zsenge intézetet megtakarított forintjaiknak ide lendő kikamatozásával elősegíteni sziveskedendnek. — Id. H a m a r Pál, alelnök.

TUDÓSÍTÁS a magyar nemzeti museum tárgyában. Ő es. kir. főherczegsége szerette tisztelt fenséges

nádornnk közelebbi magas rendelete következtekre a m. n. museum gyűjteményei nyilvános szemléltetésökre nézve addig is, míg azok tökélyesen rendezhetők lesznek f. e. jan. 24-tól kezdve következő ideiglenes napi rend hozatik folyamatba: 1) A közönség részére jelenleg megnyitható gyűjtemények (ünnepek és vasárnapokat kivéve) naponkint dél előtti 9 óráig kezdve 1 óráig állnak nyitva, és pedig hétfőn 's esütörtökön a kincstár, pénz 's régiség gyűjtemény, kedden 's pénteken a természetosztály 's kézműgyűjtemény, szerdán 's szombaton a képtár. 2) A közszemléltre meghatározott idő kezdete 's vége a m. n. museum belső udvarán alkalmazott harang meghuzásával adatik mindenkinek tudára. 3) Nap és esernyőket, botokat, kardokat, vagy más bármimemű fegyvereket a gyűjtemény-termekbe bevinni tilos levén, azokat visszajuttókig a t. cz. látogatók a kapusnál hagyják letéve. 4) Szülők vagy felügyelők nélkül megjelenő 's 10 éves korukat fölül nem haladó gyermekek, valamint iskolai könyveikkel jövő tanulók (ha csak könyveiket a kapusnál nem hagyják) a gyűjtemény-termekbe nem boesáthatók. 5) Valamint mindenkinek figyelmébe ajánlatik az épület és termekben fentartandó tisztaság megőrzése: ugy különösen kéretnek a t. cz. látogatók, hogy a kiállított tárgyakhoz ne nyuljanak, a termekben különválva ne járjanak, hanem az illető vezető mellett maradjanak. Kubinyi Ágoston, a magyar nemzeti museum igazgatója.

A pesti szerb Nemzeti újság 5dik számában a következő sorokat olvastuk: „Ogulin 23 január 1848. Ma indult el Olaszországba a es. kir. ogulini ezred első zászlóaljja Knezsevics Vászó zászlós ur által vezéreltetve, és mind a mellett, hogy olly rögtön kelle felkészülnie, mégis, olly pontosan és rendesen, olly bátor és vidám lélekkel történt minden, hogy sem ezen iszonyu hideg és hózatvar, sem pedig a gyöngéd családi és baráti viszonyok azt e szent hivatása teljesítésében legkevésbbé sem akadályozták, mert vetélkedett egyik a másikkal, bizonyításul annak, miképen köztük mindegyik vitéz őseinek méltó ivadéka, és minden pillanatban életét és mindenét szeretett királyja szent akaratának feláldozni kész. — Mindezeknek ő excoj Hartlieb J. altábornagy és Teodorovics Kozma dandárvezér urak szemtanúi voltak 's vitézeinket méltán megdicsérték, az ujon érkezett Steinberger alezredes és Terkulya zászlós urakat pedig azon észrevételre vezeté, hogy szerencséseknék és megtiszteltetnek tartják magokat szeretett fejedelmünket szolgálni velünk, kik harcziás erényben és értékben semmi hadseregnek nem állunk utána. Az egyhangú: „Zsivio Ferdinand!“ mellyhez vitézi Supplikatz István ezredes urunk a bucsuzó zászlóaljhoz intézett megható beszédét csatolá, harcziás 's vidám dalokkal kísérve — áthangozá egész vidékünknek, közös lelkesülés és vitézi nagyságnak jeléül, fejedelmünk pedig és honunk dícséretére. És így bucsuzánk el szíves köszöntéssel: „Isten veletek kedves barátink.“ — Boldog azon nemzet, mellynek illy fejedelme, és boldog azon fejedelem, kinek illy nemzete van. Zsivio!“ — És így köszöntjük a magyar ellenzéket Pozsonyban.“

Főpapi jótékonyág. Kevés napokkal ezelőtt jótékony intézményeiről dícséretesen említett palugyai és bodafalvi Palugyai Imre nyitrai m. püspök ur ő mlga szíven hordozván az Isten nagyobb dícsőítését, 's a hívek lelki előmenetelét mint tán lelkes példájával buzdítandó a napjainkban nem egyhelyt hideg, gondatlan egyházi pártfogókat, legközelebből ismét nagyszerű áldozatot tön. Ő mlga ugyan is a kegyes pártfogásának örövendő bodafalvi és kis palugyai sz. egyházak esinos kiujtására, a szükség, szent butor-, és ruházatra mint nem különben Bodafalván egy új plébániaház emelésére, a már előbb adott 10,000 vfton kívül 54,000 vftot kegyeskedett adományozni. Igénytelenek egyszerű soraink, de ha ezen 's az ehez hasonló száz más fényes áldozatot 's tettet részrehajlatlan szemmel nézzük, ujlag bebizonyul: miszerint nincs hazánkunk nemzetünkre jótékonyabb befolyásu birtoka. nincs község, nincs lelkiismeretesebben javára fordított évi jövedelme, mint az, melly szent királyaink — hitbuzgó 's jámbor őseinktől az oltár illő föntartására, a szegények örökségeül, az egyház anyailag hű sáfárkodására bizott. — H.

KÜLFÖLD.

NAGYBRITANNIA. (M. Post.) Nem érthetünk egyet azon angol publicistákkal, kik jöllehet belügyeinkben nem tartoznak a forradalmi iskolához, mégis hivatva gondolják magokat, az Ausztria által jelenleg Olaszországban gyakorolt politikát kárhóztatni. Mi e politikát koránsem zsarnokinak, hanem az adott körülmények közt a lehető legszelidebbnek tartjuk. Hivatkozunk mindazok tapasztalására, kik Olaszországban utaztak, nem haladják-e felül az ausztriai kormánypálcza alatt lévő tartományok a többi vidékeket mindenben, mi az élet biztonságához és illendőségéhez tartozik, és a vadság 's koldulásra való hajlamot kitejlődni akadályoztatja. Valóban, alig van Olaszországban az életnek és vagyonnak valamely batorsága, melly közvetve vagy közvetlenül az ausztriai kormány hatalmától és éberségétől nem függne. Esztelenség tehát Ausztria ez időszerinti erélyes elhatározottságát egy vas akarat kegyetlen sőt ostromba gyakorlásának (ezek a Times szavai voltak) bélyegezni. Az illyen beszéd vagy a szenvedélyesség meggondolatlanágából ered, vagy merő ostobaságból és azon körülmények nem ismeréséből, melyekre az ausztriai kormány alapítva és irányozva van. Vannak bizonyos emberi fajok, melyek a szabadság izzó és mintegy költői fogalmai mellett, egészen képtelenek, a szabadságnak gyakorlati hasznát venni, vagy csak önmagukról is gondoskodni. Világos példák vannak erre a mi brit birodalmunkban is. A csendes angolok ritkán engedik ugyan magokat át kép-

zeletdús ömlengéseknek a szabadság elvont áldásairól, mégis igen jól tudják a szabadságot visszaélés nélkül használni. Ellenben az irlandiak, kiknek lelkek telve egy képzeleti szabadság erős színű képeivel, nyelvök költői szabadságommal, a szabadságnak gyakorlati használatára tetteleg alkalmatlanok. Az irlandiaknak a brit alkotmány elveiből nincs hasznuk és oly kormány mint az ausztriai, rájuk nézve kimondhatlan jótétemény lenne. Az olaszok véralakata csaknem hasonló. Olaszországra úgy mint Irlandra a politikai önkormányzás átok lenne. Mindig szabadság után epedve és szabadságért összeesküdve, míhelt elérnek, saját romlásukra élnek vele. Elmulasztának az öntékezés azon szabályait, mely nélkül minden status-társaságnak mulhatlanul rendtelenségbe és nyomorba kell dőlni. Ez nem pusztá és semmi tapasztalás által nem támogatott theoria. Menjetek Olaszországba: a hol Ausztria uralkodik, rendet és gondosságot 's általán véve anyagi jólétet fogtok találni. Menjetek oda, hol az olasz természet szabadabban mozoghat, önellenyagolásban fogjátok találni. Ausztria kormányrendszere, igaz, nem tökéletes, 's mi nem is állítjuk, hogy azt Olaszországban meg nem javíthatná; de kormányát zsarnokságról valódni és Europa megvetésének tenni ki csupán azért, mivel el van határozva, a lázadás szellemét letartóztatni Olaszországban, az vagy vastag tudatlanság vagy gonosz igazságtalanság.

OLASZORSZÁG. Ö. cs. k. ap. felsége és a modenai nagyherceg ö. felsége közt mult évi dec. 24-én kötött szerződés kötetett: „Az ausztriai császár ö. felsége és ö. királyi felsége, a modenai herceg, ausztriai főherceg, lelkesítve a közös kívánságtól, a köztök fenálló barátsági és családi köteleket még szorosabban összekapcsolni, és egyesült fáradozásaik által, statusaik belső és külső béke- és törvényes rendének fenntartásáról gondoskodni, e tekintetben különös szerződés kötése egyesültek. E végre felhatalmazottjaikká nevezték: Ausztria császára ö. felsége Metternich Kelemen Wenzel Lothár herceg

ö. magosságát, portellai herceget, königswarti gróft, első rangú spanyol grandot, aranygyapjas vitézt, a magyar kir. sz. Istvánrend és a polgári arany érdemjel nagykeresztjét 'stb. ö. cs. k. apost. felsége kamarását status- és conferentia-ministert, házi, udvari és statuscancellárt; és ö. királyi felsége Modena hercege főherceg, gróf Volo Tivadart, ö. felsége kamarását, — kik igaznak talált felhatalmazásuk kieserlése után következő czikkokban egyeztek meg. 1. Czikk: Minden esetben, midőn az ausztriai császár ö. felségének és a modenai herceg ö. királyi felségének statusú külső megtámadásnak lennének kitéve, a magas szerződő felek kötelezik magokat, egymásnak kölcsönösen, minden rendelkezhető eszközökkel, segítséget nyújtani, míhelt erre egyik félnek a másik általi felszólítása megtörtént. 2. Czikk: Miután a szerinti modenai herceg ö. királyi felségének statusai az ausztriai császár ö. felsége olasz tartományainak védelmébe esnek, a modenai herceg ö. felsége jogot ad a császár ö. felségének, a császár seregeket modenai határra küldeni és az ottani erősségeket megszállatni, míhelt a közös védelem vagy a katonai elővigyázat úgy kívánják. 3. Czikk: Ha ö. királyi felsége a modenai herceg statusainak belsejében oly viszonyok találnának beállni, melyek alapossá tennék az aggodalmat, hogy a törvényes csend és rend megzavarathatnak, vagy pedig, ha az illető nyugtalan mozgalmak valóságos lázadás fokára lépének, melynek elnyomására a kormány eszközei elegendők nem lennének, az ausztriai császár ö. felsége kötelezi magát, tüstint a vett felszólítás után minden katonai segédet, mely a csend és törvényes rend fenntartására vagy helyrehozására szükséges, nyújtani. 4. Czikk: Modena hercege ö. királyi felsége kötelezi magát, ö. cs. 's apost. k. felségének előleges beléegyezése nélkül semiféle, bármennyi katonai egységre más hatalommal nem lépni. 5. Czikk: Külön egység által fog szabályoztatni haladék nélkül mindaz, mi az egyik fél seregeinek tartására vonatkozik, míhelt azok a másik fél terüle-

tén működnek. 6. Czikk: A jelen szerződés megerősítendő és a megerősítések 14 nap alatt, vagy ha lehet még előbb, eszerendők ki. — A jelen szerződést mi, az ausztriai császár ö. felsége és a modenai herceg, főherceg ö. kir. felsége felhatalmazottjai, aláírtuk és pecsétünkkel elláttuk. Kelt Bécsben 1848. dec. 24-én. Metternich herceg. Gróf Volo Tivadár.

Hasonló tartalmu szerződés kötött ö. császári királyi felsége és Parma hercege spanyol infans ö. királyi felsége közt is.

NÉMETORSZÁG. München, febr. 3. Ma délután tartotta Haneberg professor a szent Lajos egyházban a halottas beszédet a mult hétfőn eltemetett Görres professor felett. Az egyház tömve volt minden rendű hallgatókkal. A szónok beszéde elején megérinté, mikép Görres halálát nemcsak az Izar mellett, hanem a Rajna, a Spree, a Duna és a Tiberis partjain egyenlően fájlalják. Egész Németország érzi, hogy vele egy nagy és erős lélek költözött el a földről. Beszéde folytán előadta, mit szolgáltatott Görres, mint politikai, költői és vallási író. Egész valója szerzetet lehel, habár néha nyilvánítsanak módja ellenkezőt látszott mutatni. Az elhunyt csak egy hétig volt fekvő beteg 's teljes lélekjelenléttel halt meg. Végpillanataiban még egyszer lebegett szeméi előtt a világtörténet nagyszerű képe, 's egymás után elmélkedett minden nemzetről, végre a szláv törzsekről és a magyarokról. Görres élete 71ik évében mell-betegségben halt meg jan. 29-én. Életének legfontosabb szaka a „Rheinischer Merkur“ kiadásával kezdődött 1814ben. Alig jelent meg e lap, mindenik száma azonnal lefordított az angol lapokban, 's ez által szava a Napoleon ellen felkelt világot kifejezése lett. Blücher soha sem ült az asztalhoz, míelőtt a Merkur elolvasta volna, Napoleon pedig ötédek hatalmasságnak nevezte a koblenzi embert. Koblenz Görres születéshelye volt.

Szerkeszti Szenvey József.

Hivatalos tudósítások.

M e g h í v á s

a magyar kereskedelmi társaság közgyűlésére.

Szerencsése van az alulirt választmányának jelenteni, miszerint a magyar kereskedelmi társaságnak évenkénti rendes közgyűlése az idén martius hó 18-án fog tartatni, délután 5 órakor az ipar-egyesület szállásán, újvilág utcai Ilkey-féle 365 sz. alatti házban, melyre a t. cz. részvényesek tisztelettel meghívotnak azon szives kérés kijelentése mellett: méltóztassanak részvényeiket az alapszabályok 44. §-a értelmében vagy előre a társaság pénztári hivatalánál letenni, vagy a közgyűlés színe előtt felmutatni. — Tárgyai a közgyűlésnek következők:

- Jelentés a társaság munkálatairól;
- A lefolyt-évi mérleg előterjesztése;
- Az osztalék meghatározása.

Kelt Pesten februar 7-én 1848. A magyar kereskedelmi társaság választmánya.

(102) **M e g h í v á s.** (1, 3)

A községi postzó- és gyapjuszövet gyár részvény társaság részéről e f. 1848-iki évi februar 27-én, szabad királyi Község városában, reggeli 10 órakor tartandó rendkívüli közgyűlésre minden t. cz. részvényesek ezennel meghívotnak. — Község januar 29-én 1848.

A kormányzó választmány által. Hutter Samuel titkok.

(24) **Hirdetmény.** (4, 5)

A Mailand-Como vasut-vállalat az Arnstein és Eskeles váltóházának, mint a hajdani Monza-vasut-társaság képviselőjének, 252.000 ausztr. lira vagy 84.000 pfnyai évi kamatot, 40 évre biztosított, és első elsőbbségbe hitelzalogilag biztosan állított. E 252.000 ausztr. lir. vagy 84.000 pfnyai évi kamatra az Arnstein és Eskeles váltóház 144.000 kamatbiztosítórészvényt, 2.016.000 pfntal bocsátott ki, melyek a rajtok világosan megmagyarázott sorshuzási és visszafizetési mód szerint, 3.360.000 pfntal fognak visszafizettetni.

A kiválkepi hasznok, melyeket e sorshuzási és visszafizetési terv nyújt, és melyek azt különös figyelemre méltóvá teszik, következők:

- A nagy nyereseményeknek igen nevezetes, 2000-re menő száma, közöttök 40 nyeresemény 20.000 ftal, — 40 ny. 5000 ftal, — 40 ny. 2000 ftal pp. 'stb.
- Azon körülmény, miszerint az első sorshuzási évtől az utolsóig mindig egyenlő sorban és egyenlő számban, t. i. a 40 sorshuzásból 3600 kamatbiztosítórészvény fog sorshuzatni.
- A kinek tehát a 40 sorshuzásból ha csak egy kamatbiztosítórészvénye is van, minden évben valamely jutalomdíjt, vagy legalább a bizonyos részletet kell megnyernie.

A már üzletben álló Mailand-Como vasut vonalán ez évben tetemesen növekedett forgalom következében, a fennevezett Arnstein és Eskeles váltóháza oly helyzetben van, hogy már 1848-ik év első felében a meghatározott évenkénti kamatnak első kiosztását előveheti, mívégre a 3600 kamatbiztosító részvényeknek

első sorshuzása

1849. évi januar 2-ka helyett, már a legközelebbi

1848-ki julius 1-jén

fog megtörténni.

Azután az 1849-ik évi jan. 2-kan fog ismét 3600 kamatbiztosító részvényeknek második sorshuzása történni, és úgy tovább — a közhírré tett sorshuzási tervtől eltérés nélkül — minden évben hasonló szám, u. m. 3600 kamatbiztosító részvény sorshuzatik, míg a kibocsátott 144.000 összes szám el nem fog.

E kamatbiztosító részvényeknek kelet-ára jelenleg még 14 1/2 pfnt, hanem az mindinkább növekedik, mínel jobban közelg a huzás ideje.

Az Arnstein és Eskeles váltóháza a sorshuzott kamatbiztosító részvényeket a huzás után egy hónapra fizeti ki, az alulirt nagykereskedőhöz pedig azokat tüstent, a szokott disconto levonása mellett kifizeti. — Bécs decemberben 1847.

Perissutti G. M.

cs. k. sz. nagykereskedő.

Ezen kamatbiztosítórészvények Pesten legjutányosb folyamáron kaphatók I. u. e. f. f. urnál, hol az illető Programok ingyen szolgáltatnak ki.

Tulajdonos Borsos Márton. — Nyomatja Landerer és Heckenast.

(98) **Hirdetmény.** (1, 3)

119. Én alulirt mindazon adosságokat, melyek iránt mind én, mind testvér öcsém Ferencz váltókat és kötelezvényeket, részint saját nevünk alatt, részint pedig jóállói minőségben kibocsájtottunk, visszahívom, és minden ne tán iránta, ugymint egyéb adosságokra nézve formálandó igényeknek ellenemondok.

Míhogy pedig a betöltetlen és testvér öcsém szenedőleg terhelo váltókat, az illető hitelezők nagykorúsága elértékör is mint abban kelteknél nyilváníthatnak: én ezennel minden tán akkor tájban is formálható igényeik megszüntetésére tudtokre adom: hogy mindennemű váltó és kötelezvény csak akkor bírhat kötelezéssel, ha a legale testimonium által bebizonyítottatik, hogy azok nemcsak a keleti napon és szentendőben kikelttek, hanem érettek is az érték letételét.

Mellynek miképeni eljárását az illető hitelezőkre bízom, **Baró Hems József.**

(72) **Hirdetmény.** (3, 3)

107. Ezennel közhírré tétetik, hogy e folyó febr. hó 20-ik napján délelőtti 10 órakor Promontorban a főtisztai hivatal irodájában néhai Szauer Klára asszony hátrahagyott tömege, mely egy ujonan épített ház, és több 1/2 szőlőből áll, kozárverés utján el fog adatni. — Kelt Promontorban februar 3-án 1848.

A gyáralapító részvény-társaság

részéről az alapszabályok 18-ik §-a értelmében folyó évi martius hó 19-én, Pesten a nemzeti Casino teremében reggeli 10 órakor tartandó rendes közgyűlésre a t. cz. részvényesek tisztelettel meghívotnak. Kelt Pesten febr. 10-én 1848.

120. (99) (1, 3) **Az igazgatóság által.**

Heckenast Gusztáv pesti kiadó könyvárúsnál megjelent és

Wigand K., pozsonyi könyvárúsnál kapható:

Nemzeti Iparunk.

Irtá Erdélyi János; bővíte és jegyzetekkel kísértve

kiadta **Fényes Elek.**

8-rét. Pesten 1846. füzve 1 ft 20 kr. pengőben.

Heckenast Gusztáv

pesti könyvárúsnál megjelent és minden hiteles könyvárúsnál kapható:

AZ ORSZÁGGYŰLÉS

RENDEZÉSÉRŐL.

Irtá

Irínyi József.

Nagy 8-rét. Pesten 1847. füzve 40 kr. pp.

A sz. k. városok

SZAVAZATJOGA

ORSZÁGGYŰLÉSEKEN.

Irtá

JÁSZAY PÁL.

Nagy 8-rét. Pesten 1843. füzve 30 kr. p. p.

Heckenast Gusztáv

pesti könyvárúsnál megjelent és minden hiteles könyvárúsnál kapható:

VADON VIRÁGAI.

Novellák.

Irtá

Jókai Móricz.

Nagy 12-rét. Pesten 2 kötet füzve 2 ft 40 kr. pp.

Heckenast Gusztáv

pesti könyv-kiadónál megjelent és minden hiteles könyvárúsnál kapható:

Az ifjuság olesó könyvtára I—XII.

I. II. **Campe J. H.** Ifjabbik Robinson. Múltaságos olvasókönyv gyermekek és ifjak számára. 2 füzet. Füzve 40 kr. p.

III. **Tooth Istv.** A Romainak történetei ifjak használatára. Második kiadás. Füze 20 kr. pp.

IV—VI. **Chimani L.** Tarka jelenetek az emberi életből. Uj olvasókönyv. Az ifjuság hasznára és gyönyörködtetésére. Valogatva fordította Sárospataki Pataki Pál. 3 kötet. Füze 1 ft p.

VII. VIII. **Glatz Jakab.** Erényi atya. Olvasókönyv, népközlői tanulók számára. Használhatók magán-oktatásoknál is. Magyarosítá Szives Mihály. 2 füzet. Füze 40 kr. pp.

IX. **Tooth.** A Görögök történetei. Ifjak használatára. Füze 20 kr. pp.

X. **Egede János.** A Gronlandi utazó. Elbeszélés. Az ifjuság számára Nieritz után. Füze 20 kr. pp.

XI. XII. **Don Quichotte.** 2 füz. Fü. 40 kr. pp. Teljes 12 füzetben ára 4 ft pengőben.

Heckenast Gusztáv pesti kiadó könyvárúsnál megjelent és

Wigand K., pozsonyi könyvárúsnál kapható:

ATTILA.

Roman

von

Joseph Marlin.

1847. 3 Bde. Geheftet. 5 fl. Conv.—Münze.

Leszállított ár!

Heckenast Gusztáv pesti kiadó könyvárúsnál megjelent és

Wigand K., pozsonyi könyvárúsnál kapható:

MÁRTON JÓZSEF, Lexicon trilingue Latino-hungarico-germanicum ad ductum Lexici scholastici Schelleriani et Krischiano-Borniani elaboratum, ac vocabulis mediæ ævi terminisque scientiarum technicis ubique distinctis, auctum addito Terminorum juridicorum, in primis in jure hungarico usitatorum, glossario. Nagy 8-rét. Két kötet füzve 2 ft p.

— Német-magyar-deák szótár. A legjobb szókönyvek, különösen Kraft deák lexicon szerint készítette. Nagy 8-rét. Két kötet. Füze 2 ft p.